

Вогонь всередині тебе

Агресія: причини, наслідки, контроль

Зав. сектору
культурно-просвітницької
роботи наукової бібліотеки
Маріупольського державного
університету
Дунук Д.А.

Агресія – будь-яка форма поведінки, яка націлена на те, щоб заподіяти комусь фізичний або психологічний збиток.

Визначення «агресії»

заподіяння шкоди іншій людині

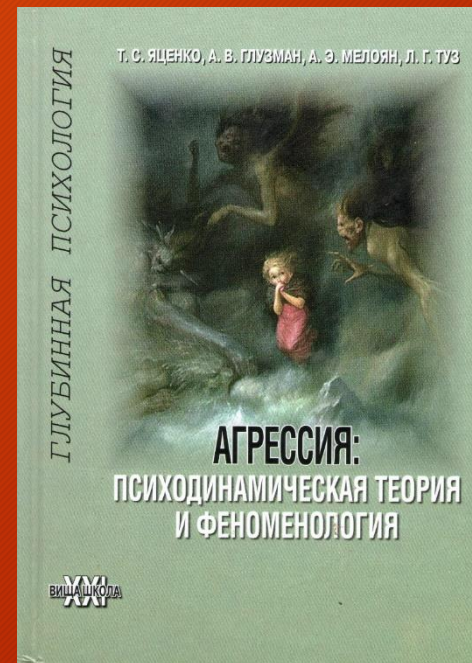
наявність агресивного драйву

порушення соціальних норм

Яценко, Т.С. Агрессия: психодинамическая теория и феноменология : монография / Т.С. Яценко, А.В. Глузман, А.Э. Мелоян, Л.Г. Туз. – Киев : Вища школа-XXI, 2010. – 271 с.

Монография написана в ракурсе психодинамической теории. Исследовательские выводы построены на эмпирическом материале глубинной психокоррекции, полученном в процессе активного социально-психологического обучения. Освещены вопросы глубинно-психологических истоков агрессии.

Бэрон, Р. Агрессия : учеб. пособие / Р. Бэрон, Д. Ричардсон. – Санкт-Петербург : Питер, 1997. – 336 с.

Агрессивное поведение - один из центральных вопросов понимания человеческой природы. В учебном пособии представлены исчерпывающий обзор теорий, разнообразие экспериментальных подходов, выводы и обобщения авторов, которые представляют собой значительный вклад в сокровищницу психологической науки.

Статті

з картотеки читальної зали
факультету філології та масових комунікацій:

Горішна, М. Агресія у спілкуванні / М. Горішна // Психолог. – 2005. – №35. – С. 21-25.

Хомік, В. С. Агресія у різних юнацьких і дитячих категоріях : дослідження в українській психології / В.С. Хомік // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – №7. – С. 1-6.

Рекуненко, Н. Агресія та жорстокість як ідеологія / Н. Рекуненко // ТелеКрипика. – 2008. – №12. – С. 30-31.

Відмінності агресії від:

➤ Гніву

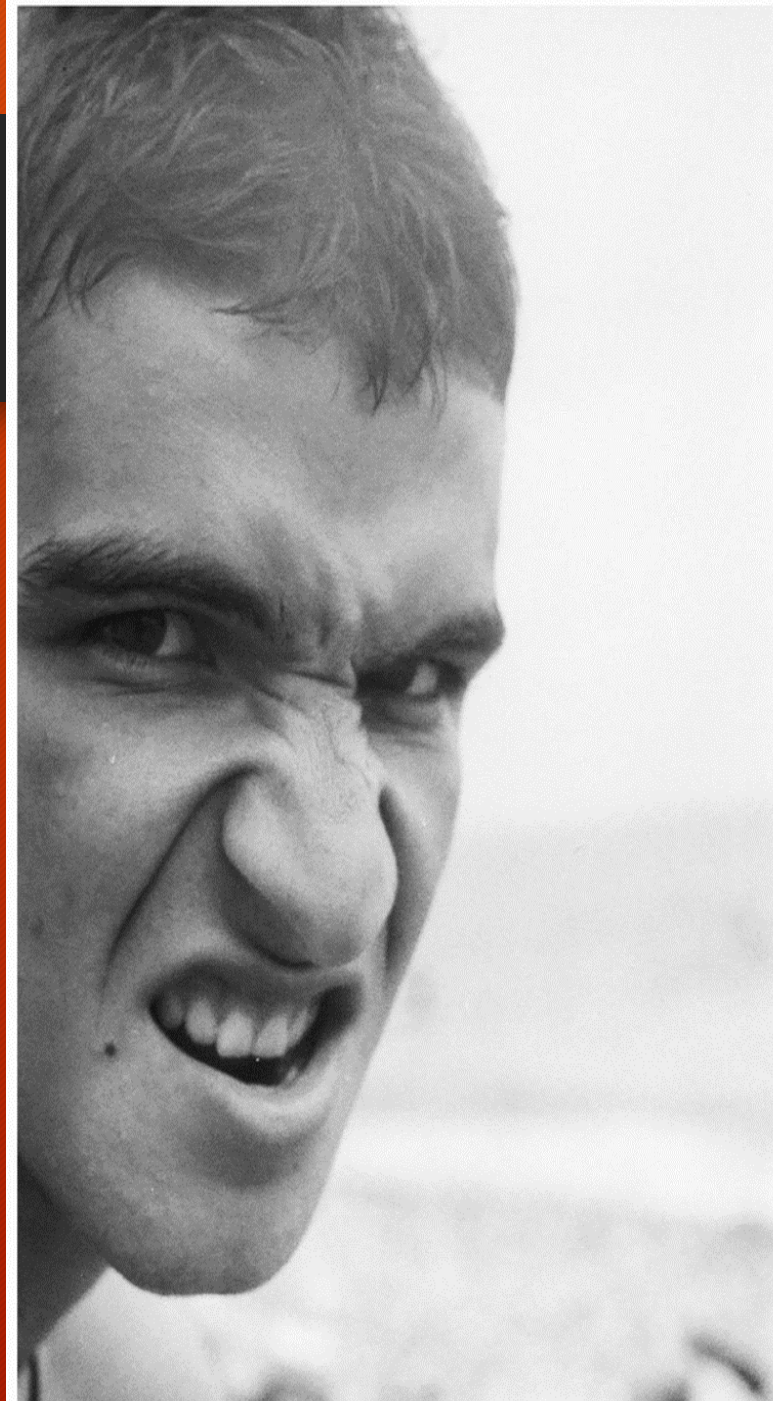
Гнів не обов'язково спрямований на досягнення якої-небудь мети. Він породжується внутрішніми фізіологічними реакціями і мимовільною емоційною експресією, зумовленою несприятливими подіями.

➤ Ворожості

Ворожість – негапивна установка до іншої людини або групи людей, яка знаходить своє вираження у вкрай несприятливій оцінці свого об'єкта – жертви.

➤ Агресивності

Агресивність – відносно стабільна готовність до агресивних дій в самих різних ситуаціях, схильність до агресивної поведінки.

Статті з картотеки читальної зали факультету філології та масових комунікацій:

Синеокий, О.

Проблеми формування мотивації сексуально-насильницької поведінки: структура, динаміка та перспективи досліджень / О. Синеокий // Практична психологія та соціальна робота. - 2009. - №1. - С. 11-16

Олійник, Л.

Виховання без насильства / Л. Олійник // Дошкільне виховання. – 2012. - №6. – С. 12-15.

Ужченко, І. Ю.

Топ-5 емоційно-поведінкових розладів дітей і підлітків, спричинених переглядом мультфільмів / І.Ю. Ужченко // Освіта та педагогічні науки. – 2012. – №4. – С. 5-12.

Фрустрація – Агресія

Фрустрація – зовнішня умова, що перешкоджає індивіду в отриманні очікуваних їм задоволень. Бар'єр на шляху до досягнення мети генерує стимуляцію емоційної агресії.

Кириленко, Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: навч. посіб. / Т.С. Кириленко. – Київ : Либідь, 2007. – 256 с.

Навчальний посібник знайомить із загальним станом вивчення емоційної сфери психіки, емоцій і почуттів особистості в зарубіжній та українській психології. Основну увагу приділено теоріям емоцій, змістові емоційної сфери, емоційним рисам, переживанням та станам особистості, особливостям її емоційного самопізнання.

Сенченко, М. Психоаналітики інформаційної агресії / М. Сенченко // Дніпро. – 2006. – №5/6. – С. 101-110.

Автор розкриває поняття інформаційної агресії та піднімає питання того, як протистояти сторонньому впливу.

Майерс, Д. Социальная психология : учебное пособие / Д. Майерс. – 6-е изд., перераб. и доп. – Санкт-Петербург : Питер, 2002. – 752 с.

Зміст

Введение в социальную психологию

Социальное мышление

Социальные убеждения и суждения

Поведение и установки

Социальные воздействия

Убеждение

Влияние группы

Социальные отношения

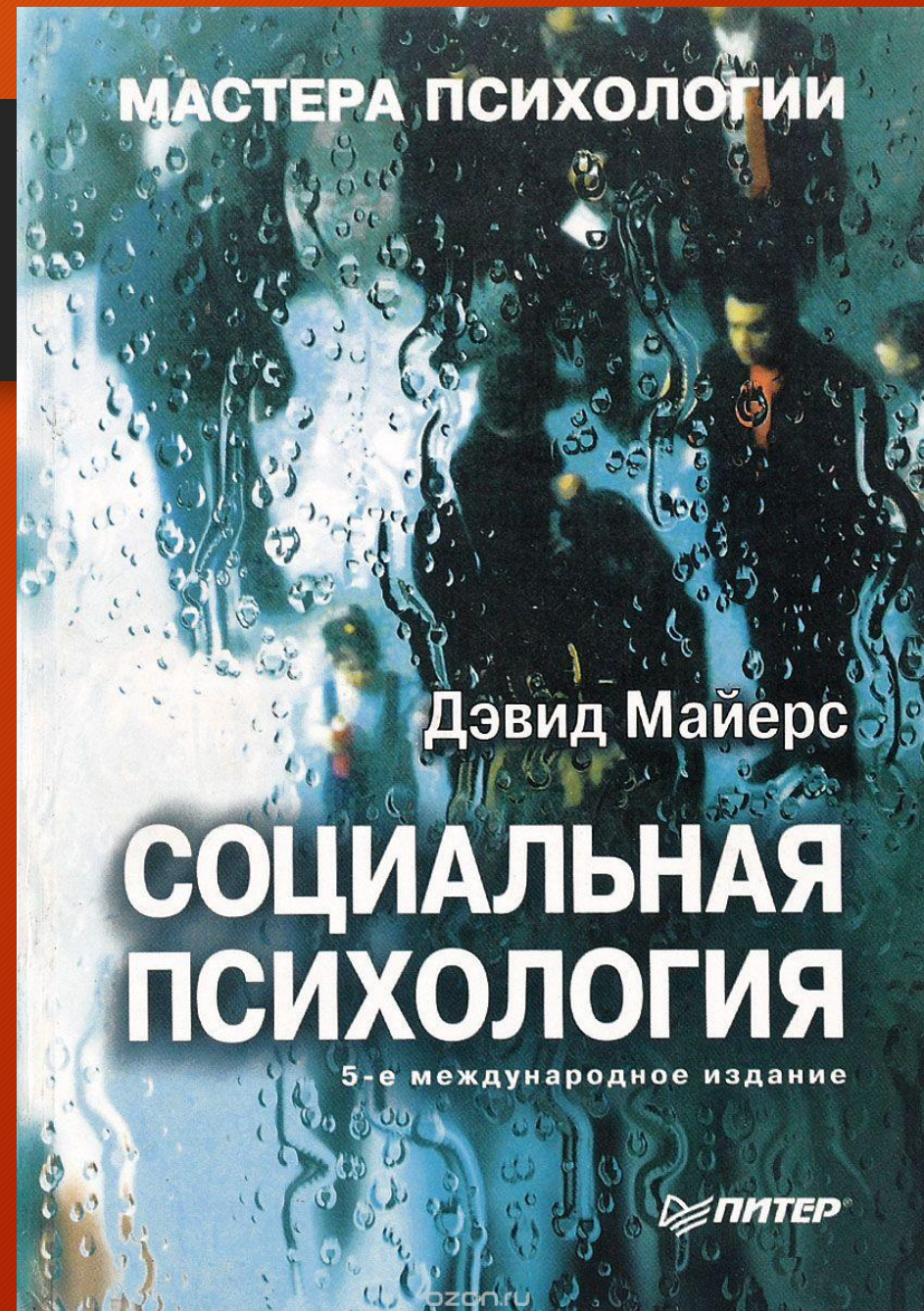
Агрессия

Влечение и близость

Альтруизм: помощь другим

Конфликт и примирение

Модули

Негативний афект як джерело емоційної агресії

Агресія викликається аверсивними стимулами (вона визначаються такими речами, яких індивід зазвичай прагне уникнути).

Агресивна стимуляція активується швидше неприємними відчуттями, ніж сильними впливами, що викликають стрес.

Ілляшенко, Т. Дитяча агресія – що це? / Т. Ілляшенко // Початкова школа. – 2006. – №1. – С. 9-11.

Туркот, Т. Агресивна поведінка: виявити, запобігти, допомогти / Т. Туркот // Дошкільне виховання. – 2016. – №12. – С. 6-8.

Регуляція психічної діяльності та якостей особистості (дошкільний вік).

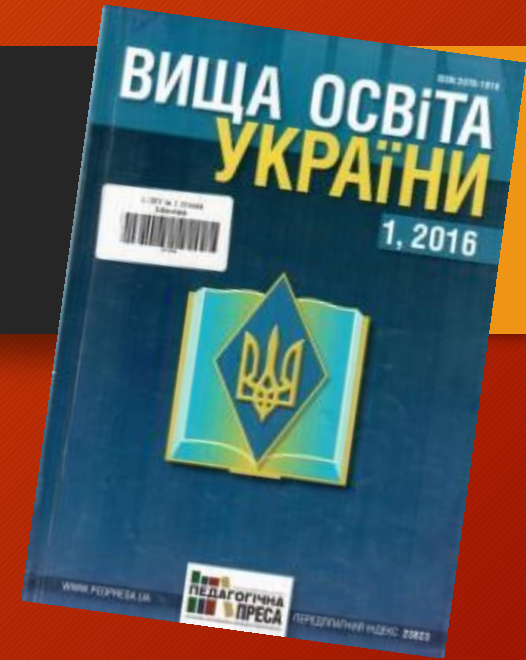
Вплив середовища й однолітків на розвиток агресивності

- Коріння стійких антисоціальних способів поведінки в багатьох випадках можна простежити до впливів, здійснених на людину ще в дитинстві.
- Винагорода, що одержується за агресивні дії, значно впливає на розвиток агресивності у дитини.
- Підлітки також схильні до впливу винагород, одержуваних від своїх однолітків. Агресія підлітків може підкріплюватися реакціями жертв.

Качмар, О. Стратегії подолання агресивності студентів у сучасній вищій освіті / О. Качмар // Вища освіта України. – 2017. – №2. – С. 52-57.

У статті запропонована авторська концептуалізація стратегій вищої освіти, орієнтованих на упередження, подолання чи мінімізацію агресивності студентів.

У НОМЕРІ:	
Професійні орієнтири	
Коломис А. Психологічна готовність педагогів до інноваційної діяльності	2
Гіда Т. Б. Стресостійкість — складова професійної компетентності педагога	7
Практичний досвід	
Молочко А. Я. Фотографія як ефективний засіб розвитку естетичного сприйняття молодших школярів	12
Габрієлян А. Е. Формування мотивації педагогів до вдосконалення професійної майстерності. Семинар для вчителів	17
Проводимо тренінг	
Брежуєць О. О., Кривко Л. В. Розвиток емоційного інтелекту дітей. Майстер-клас для педагогів	23
Павленко Т. М. Формування соціально-емоційної компетентності. Підготовчо-діагностичні практичні заняття для молодших школярів	27
Дубовик С. В. Світ професій. Виховна година з учнями початкових класів	33
Корисне хожити	
Чуб Н. В. Агресивність. «Важкі» діти. Знайти підхід	36

Науково-методичний журнал
**КЛІНЬОМУ ПСИХОЛОГУ
УСЕ ДЛЯ РОБОТИ**

Порозподілив більше — згодою

№ 3 (111) • БЕРЕЗЕНЬ 2018 Р. • ЗАСНОВАНИЙ У ТРАВНІ 2008 Р. • ВИХОДИТЬ РАЗ НА МІСЯЦЬ

Засновник: Інститут педагогіки АПН України. Керівник: Т. Крижанська

Чуб, Н.В. Агресивність. «Важкі» діти. Знайти підхід / Н. В. Чуб // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2018. – №3. – С. 36-38.

Розкрито причини та види дитячої агресії, а також правила проведення уроку для агресивної дитини.

Психологічні підходи до стримування агресії

➤ Не можна стримувати свої емоції

Необхідно вільно висловлювати свої почуття і таким чином досягати ефекту катарсису:

- 1) виникнення інформації про чиїсь почуття;
- 2) прояв фізіологічних та експресивно-моторних реакцій;
- 3) вираз ворожого почуття або ставлення;
- 4) словесна і / або фізична образа іншої людини.

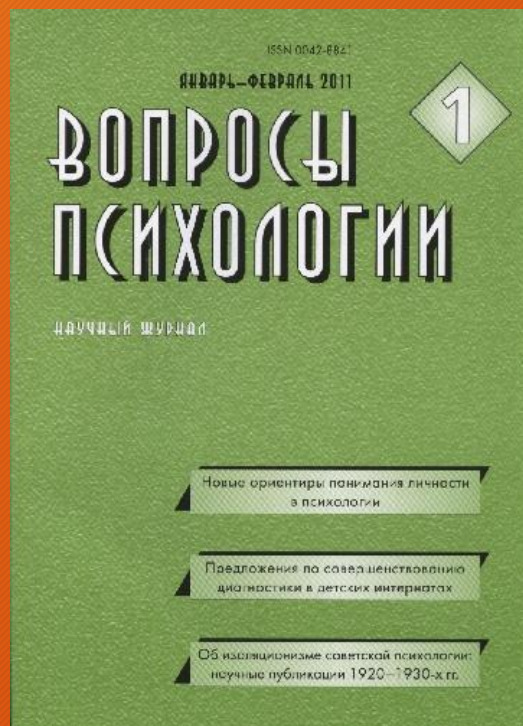
➤ Необхідно відмовитися від агресії:

- 1) ослаблення емоційних спонукань до агресивних дій;
- 2) використання винагород за відмову від агресії і покарань за її прояв.

Єфремова, Г.Л. Шкільний булінг: специфіка та особливості прояву / Г. Л. Єфремова // Педагогічна майстерня. – 2017. – №8. – С. 14-19.

Єфремова, Г. Л. Профілактика насильства в сім'ї та профілактика дитячої жорстокості в освітньому середовищі / Г. Л. Єфремова // Виховна робота в школі. – 2018. – №8. – С. 2-26.

Буркова, В.Н. Насильственные компьютерные игры и проблемы агрессивного поведения детей и подростков / В.Н. Буркова, М.Л. Бутовская // Вопросы психологии. – 2012. – №1. – С. 132-140.

Дякуємо за увагу
та запрошуємо до читальної зали факультету
філології та масових комунікацій
Маріупольського державного університету.